

EU4Energy

www.viitorul.org

Proiecte demonstraționale

Buletin informativ, publicat în cadrul proiectului „Eficientizarea iluminatului public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor”, finanțat de Uniunea Europeană prin intermediul programului UE „Convenția primarilor - proiecte demonstraționale” (CoM-DeP)

BULETIN INFORMATIV

Nr. 4, februarie 2020

CUPRINS

- 2** **EVALUARE**
Provocările și progresul proiectului de eficiență energetică din orașul Călărași, discutate la o nouă ședință a Comitetului Director
- 4** **NOUȚĂȚI**
Platforma pentru Dezvoltare Locală Durabilă, lansată cu suportul Uniunii Europene la Chișinău
- 5** **NOUȚĂȚI**
Agenția pentru Eficiență Energetică a început consultările pe marginea lansării apelului de propuneri de proiecte în domeniul iluminatului public stradal
- 8** **SOLUȚII**
Masă rotundă pentru comunitatea din Călărași privind soluțiile de optimizare a consumului de energie
- 9** **SOLUȚII**
Soluții de monitorizare a consumului de energie pentru precizie și eficiență energetică
- 11** **INSTRUIRE**
Reprezentanții autorităților locale din raionul Călărași, instruiți în domeniul achizițiilor publice eficiente energetic
- 13** **CALENDAR**
Evenimentele lunii martie 2020

EXPERTUL ENERGETIC ION MUNTEAN:

„Sectoarele eficienței energetice și a energiei regenerabile nu sunt prioritare în procesul de implementare a Acordului de Asociere”

Sectoarele eficienței energetice și a energiei regenerabile în procesul implementării AA au fost lăsate în umbră în ultimii ani. Aceste segmente sunt considerate prioritare de Comunitatea Energetică Europeană (CEE), iar statele membre ale CEE și-au asumat mai multe angajamente care urmau a fi atinse până în anul 2020. Este vorba de reducerea consumului anual de energie cu 20%, o pondere a energiei regenerabile de 17% din consumul total de energie și de 10% din cel al energiei electrice. De asemenea, se prevede o reducere cu 25% a emisiilor de CO₂ și altele. Constatăm, deocamdată, că în Republica Moldova nu există suficientă voință politică de a susține și promova aceste sectoare ale domeniului energetic.

În domeniul eficienței energetice, cadrul legal primar a fost adoptat, majoritatea actelor europene fiind transpuse în legislația națională. Privitor la cadrul normativ-secundar, sunt reșanțe la partea legată de eficiența energiei

că a clădirilor. În mod special, nu au fost duse până la capăt lucrurile referitoare la evaluarea performanței energetice și etichetarea energetică a clădirilor. De asemenea, sunt probleme în privința planurilor locale de acțiuni referitoare la eficiența energetică. În prezent, doar opt raioane din 32 au elaborat și aprobat planuri locale de acțiuni în domeniul eficienței energetice.

Detalii găsiți la PAGINA 6

Finanțat de Uniunea Europeană în cadrul inițiativei EU4Energy

Această publicație este realizată în cadrul proiectului „Eficientizarea iluminatului public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor” implementat de Primăria orașului Călărași, în parteneriat cu IDIS „Viitorul”. Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană prin intermediul programului UE „Convenția primarilor - proiecte demonstraționale” (CoM-DeP). Fondul pentru Eficiență Energetică oferă un suport financiar de 15% din valoarea totală a proiectului.

Buletinul informativ a fost elaborat cu asistența Uniunii Europene în cadrul Inițiativei EU4Energy. Conținutul este responsabilitatea exclusivă a Primăriei orașului Călărași și IDIS „Viitorul”, și nu reflectă sub nicio formă punctele de vedere ale Uniunii Europene.

Provocările și progresul proiectului de eficiență energetică din orașul Călărași, discutate la o nouă ședință a Comitetului Director

Membrii Comitetului Director al proiectului „Eficientizarea iluminatului public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor”, implementat de Primăria Călărași, în parteneriat cu IDIS „Viitorul”, cu suportul UE, s-au întrunit pe 12 februarie într-o ședință de lucru în cadrul căreia au discutat despre progresul, activitățile și provocările proiectului, precum și despre acțiunile care urmează a fi implementate până la finele anului 2020. La eveniment au participat reprezentanții Primăriei Călărași, IDIS „Viitorul”, ai Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova și membri ai societății civile.

Proiectul de eficiență energetică este implementat de Primăria orașului Călărași, în parteneriat cu IDIS „Viitorul”, cu sprijinul financiar al Uniunii Europene. Proiectul presupune instalarea unei rețele de iluminat de 21 de kilometri și iluminarea arhitecturală a două clădiri publice din orașul Călărași. Ca rezultat, proiectul va asigura o economie reală de 6 500 euro/an, va permite reducerea emisiilor de CO₂ și a costurilor de întreținere și exploatare.

„Eficiența energetică reprezintă o componentă importantă pentru orașul nostru și ne dorim ca cetățenii să aibă parte de siguranță și confort datorită unui sistem de iluminat public eficient, modernizat cu suportul UE. Apreciem oportunitățile oferite de către partenerii europeni și proiectul pe care îl implementăm în vederea modernizării iluminatului stradal ne va deschide calea către noi proiecte și oportunități de investiții. Iar datorită proiectului „Eficientizarea iluminatului public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor”, orașul Călărași poate fi considerat un oraș eficient energetic și vom dezvolta în continuare acest sector”, este de părere primarul orașului Călărași, Ion Olari.

La rândul său, managerul proiectului, Liubomir Chiriac a declarat în cadrul ședinței că IDIS „Viitorul” va continua să ofere suportul necesar primăriei orașului Călărași în implementarea cu succes a proiectului și promovarea măsurilor de eficiență energetică durabilă: „Pentru a atinge obiectivele proiectului de eficiență energetică în orașul Călărași, o serie de activități au fost realizate, cum ar fi proiectul tehnic și auditul energetic. În același timp, a fost votată contribuția

Agenției pentru Eficiență Energetică pentru cofinanțarea proiectului în sumă de 2 mln. lei, ceea ce este o noutate îmbucurătoare. Sperăm că împreună vom reuși și vom avea rezultate bune.”

„Suntem aici ca să lucrăm ca o echipă pentru ca acest proiect să devină unul de succes și ne dorim cât mai curând să asistăm la evenimentul de lansare a iluminatului public stradal în orașul Călărași și să contribuim la îmbunătățirea calității vieții cetățenilor din acest oraș”, a menționat Christian Ballaro, Manager de proiecte în cadrul Delegației UE în Republica Moldova

În același timp, Jan Waanders, lider de echipă din cadrul Programului UE pentru proiecte durabile demonstrative urbane (SUDEP) a punctat faptul că proiectul de eficiență energetică din orașul Călărași se implementează conform planului de acțiuni și are toate șansele să devină un exemplu pentru alte localități din Republica Moldova. Până la acest moment, echipa proiectului a demonstrat un nivel înalt de profesionalism în procesul de implementare și sunt fericit să lucrez alături de această echipă. Și pentru că este vorba de un proiect mare, putem

declara că suntem gata să trecem la următoarea etapă și anume organizarea licitației pentru lucrările de iluminat.

Despre aspectele tehnice și cele contractuale au vorbit expertul în energetică – Ion Muntean și coordonatorul proiectului din partea IDIS „Viitorul” – Ana Znaceni. Astfel, Ion Muntean a vorbit despre inovațiile proiectului și anume trasarea subterană a cablurilor de alimentare cu energie electrică, dar și sistemul performant de monitorizare online a sistemului de iluminat public stradal în orașul Călărași. Iar pentru desfășurarea lucrărilor de modernizare a iluminatului public stradal în orașul Călărași prin procurarea și instalarea corpurilor de iluminat urmează să fie organizate achiziții publice în conformitate cu cerințele PRAG. Dosarul complet de licitație publică deschisă urmează a fi publicat pe 14 februarie pe pagina web a [DG Cooperare Internațională și Dezvoltare](#), pe pagina web a Primăriei orașului Călărași www.calarasi-primaria.md/, pe pagina web a IDIS „Viitorul” - www.viitorul.org, portalul www.civic.md, în ziarul regional „Expresul”, cât și pe platforma www.e-licitatie.md, secțiunea „Achiziții comerciale” www.e-licitatie.md, iar termenul limită de depunere a ofertelor de licitație este 14 aprilie, ora 10:00.

În total, sunt preconizate de a fi achiziționate și instalate până la 951 corpuri de iluminat LED conectate la 25 puncte de transformare (PT), atât pe stâlpii deja existenți, cât și pe stâlpii nou instalați conform proiectului tehnic.

Printre activitățile următoare ale proiectului putem menționa seria de instruiți și mese rotunde pe subiectul eficienței energetice, precum și forumul energetic, planificat pentru 14 mai curent, eveniment ce va avea drept scop facilitarea dialogului dintre autorități, donatori și societatea civilă în ceea ce privește sursele de energie regenerabilă și procesele de dezvoltare durabilă.

Comitetul Director are misiunea de a asigura realizarea calitativă a activităților proiectului, a coordona implementarea și monitorizarea acestuia, cât și a propune soluții la problemele identificate în procesul de realizare. Comitetul este condus de viceprimarul orașului Călărași – Vladimir Susarenco și Elena Lungu, reprezentantul societății civile, care asigură secretariatul Comitetului.

Proiectul „Eficientizarea iluminatului public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor” este implementat de Primăria orașului Călărași, în parteneriat cu IDIS „Viitorul”. Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană prin intermediul programului UE „Convenția primarilor - proiecte demonstraționale” (CoM-DeP).

Platforma pentru Dezvoltare Locală Durabilă, lansată cu suportul Uniunii Europene la Chișinău

Cu sprijinul Uniunii Europene, la Chișinău, a fost lansată Platforma pentru Dezvoltare Locală Durabilă. Aceasta oferă cadrul de dialog între semnatarii Convenției Primarilor privind Clima și Energia, autoritățile guvernamentale, instituțiile financiare, societatea civilă și sectorul privat. Evenimentul de lansare a avut loc la 5 februarie 2020, cu participarea primarilor și viceprimarilor din 23 de localități semnatare ale Convenției Primarilor, alături de reprezentanții Ministerului Economiei și Infrastructurii, ai Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Ministerului Finanțelor și ai Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova.

Platforma pentru Dezvoltare Locală Durabilă este un format de dialog creat cu sprijinul

Uniunii Europene în toate țările Parteneriatului Estic, menit să stimuleze inițiativele și finanțările în localitățile care au pornit pe calea dezvoltării locale durabile.

În cadrul Platformei, planurile de acțiuni ale semnatarilor Convenției primarilor urmează să fie grupate în linii de proiecte, pe marginea cărora vor fi organizate întâlniri cu reprezentanții donatorilor, pentru ca eficientizarea energetică, sursele alternative de energie, adaptarea la schimbările climatice și alte măsuri incluse în planurile locale să fie realizate, spre beneficiul oamenilor din aceste localități.

„Uniunea Europeană este lider în promovarea sustenabilității de mediu și abordarea schimbărilor climatice, iar angajamentul asumat de UE este de a deveni prima economie mondială majoră neutră din punct de vedere climatic până în 2050 și de a limita impactul negativ al

schimbărilor climatice asupra vieții cetățenilor”, a declarat Christian Ballaro, Manager de proiecte în cadrul Delegației UE, în deschiderea evenimentului.

„Colaborarea și dialogul este un proces important pentru ca deciziile la nivel central – legi, regulamente etc. – să fie implementate cu succes la nivel local, spre binele cetățenilor. Platforma ar trebui să devină un cadru eficient pentru eliminarea constrângerilor și facilitarea investițiilor în energie durabilă și climă la nivel local”, a menționat Christophe Frering, lider de echipă a Proiectului UE „Convenția Primarilor – Est”.

În cadrul ședinței de lansare a Platformei, din rândul semnatarilor activi ai Convenției Primarilor au fost aleși, prin vot, trei reprezentanți în Grupul de Coordonare al Platformei nou create. Astfel, Valentina Casian, primara orașului Strășeni, Roman Ciubaciuc, primarul orașului Cantemir și Radu Chilaru, viceprimarul orașului Ialoveni vor reprezenta interesele semnatarilor Convenției Primarilor în cadrul Platformei, din care mai fac parte reprezentanți ai Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova și ai autorităților publice centrale.

Victor Parlicov, expert național al Convenției Primarilor privind Clima și Energia în Moldova a adăugat că „semnatarii Convenției Primarilor și-au asumat voluntar să facă localitățile lor mai verzi, mai durabile și mai reziliente la schimbări climatice, prin realizarea Planurilor de acțiune, contribuind la realizarea obiectivelor UE de reducere a emisiilor și protecție a mediului”.

„Convenția Primarilor din Moldova” a fost semnată de 49 de primari, însă doar 31 dintre semnatarii implementează proiecte ce duc la o dezvoltare locală durabilă. Ei și-au asumat angajamentul de a reduce emisiile de dioxid cu 20%, până la finalul acestui an, și cu 87%, până în 2030. Primarul din satul Feștelița, raionul Ștefan Vodă se consideră veteran al acestui proiect, fiind printre primii care a semnat convenția, în 2013. Anul trecut, în localitate s-au plantat zece hectare de salcie și plopi pentru a avea lemnul necesar pentru cazanele pe biomasă. Și primarul din orașul Cantemir

are deja proiecte finalizate, dar și unele în derulare. Reprezentanții ministerelor Economiei și Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului vor o colaborare mai strânsă cu primarii și reprezentanții sectorului privat.

Uniunea Europeană a investit peste 600 de milioane de euro în țările Parteneriatului Estic în domenii precum energia, schimbările climatice, durabilitatea. 425 de orașe din șase țări au semnat Convenția Primarilor Est.

Sursa: Ecopresa.md

Agenția pentru Eficiență Energetică a început consultările pe marginea lansării apelului de propuneri de proiecte în domeniul iluminatului public stradal

În cadrul Agenției pentru Eficiență Energetică (AEE) au fost organizate recent două ședințe de lucru, în care au fost consultate autoritățile publice locale, și anume managerii energetici și reprezentanții consiliilor raionale, cu privire la completarea chestionarelor de exprimare a interesului. Aceste seminare fac parte din consultările lansate pe marginea noului apel de propuneri în domeniul iluminatului public stradal.

La inițiativa Guvernului, Agenția intenționează să lanseze un Apel de propuneri de proiect în vederea implementării unui proiect național privind reabilitarea sistemelor de iluminat stradal în localitățile rurale din Republica Moldova.

Astfel, AEE urmează să asigure toate procedurile inclusiv consultarea autorităților publice

locale, inventarierea și sistematizarea informației cu privire la sistemele care au nevoie de reabilitare și de asemenea de procurarea corpurilor de iluminat stradal, iar autoritățile publice locale vor asigura infrastructura și montarea lor.

Agencia pentru Eficiență Energetică este autoritatea administrativă în domeniul eficienței energetice, cu misiunea de a implementa politica de stat în domeniul eficienței energetice, inclusiv prin atragerea și gestionarea resurselor financiare în vederea finanțării proiectelor în domeniile eficienței energetice și surselor de energie regenerabilă.

Sursa: www.aee.md

EXPERTUL ENERGETIC ION MUNTEAN: „Sectoarele eficienței energetice și a energiei regenerabile nu sunt prioritare în procesul de implementare a Acordului de Asociere”

Republica Moldova este o piață în care potențialul de dezvoltare a energiei regenerabile încă nu a fost valorificat. Investitorii au ezitat să facă investiții mari în acest sector din cauza instabilității politice din ultimii ani. Vorbind despre eficiența energetică, evidențiem că proiectele de eficiență energetică din Republica Moldova au un caracter preponderent de renovare și reconstrucție, fiindcă starea clădirilor publice, mă refer la școli, grădinițe, spitale etc., este dezastruoasă în cele mai multe cazuri.

– Spuneți-ne, vă rog, cum decurge procesul de implementare a Acordului de Asociere în sectoarele eficienței energetice și a energiei regenerabile?

- Sectoarele eficienței energetice și a energiei regenerabile în procesul implementării AA au fost lăsate în umbră în ultimii ani. Aceste segmente sunt considerate prioritare de Comunitatea Energetică Europeană (CEE), iar statele membre ale CEE și-au asumat mai multe angajamente care urmau a fi atinse până în anul 2020. Este vorba de reducerea consumului anual de energie cu 20%, o pondere a energiei regenerabile de 17% din consumul total de energie și de 10% din cel al energiei electrice. De asemenea, se prevede o reducere cu 25% a emiselor de CO₂ și altele. Constatăm, deocamdată, că în Republica Moldova nu există suficientă voință politică de a susține și promova aceste sectoare ale domeniului energetic.

– La ce vă referiți când susțineți că nu există suficientă voință politică?

- Lipsa voinței politice este evidentă când vorbim de reorganizarea cadrului instituțional. Mă refer la comasarea Fondului de Eficiență Energetică (FEE) cu Agenția pentru Eficiență Energetică (AEE). Consider că a fost o greșeală instituțională destul de mare. În primul rând, comasarea s-a făcut pe platforma Agenției, instituție care a fost, practic, amorfă și rămâne în continuare, deocamdată, slab funcțională. AEE are probleme în procesul

de angajare și identificare a specialiștilor din cauza statutului său. În cazul Fondului, cunoaștem că timp de cinci ani de zile s-au făcut investiții, a existat asistență tehnică și financiară consistentă din exterior pentru a dezvolta capacitățile care, până la urmă, au început să dea roade. Au fost implementate unele proiecte, dintre care unele reușite, altele mai puțin reușite. Important este că lucrurile au început să se miște spre bine.

– Trebuie Agenția pentru Eficiență Energetică să mediatizeze sectorul eficienței energetice, să vină cu consultanță și să promoveze proiecte?

- Exact. Să atragă investiții și să asigure, în conformitatea cu legea, asistență autorităților locale de nivel doi și municipiile în elaborarea și implementarea planurilor locale în sectorul eficienței energetice și a energiei regenerabile. În perioada 2012-2015, prin intermediul Fondului pentru Eficiență Energetică, au fost

puse la dispoziție instituțiilor publice și private peste 526.9 mln. lei, dintre care, până în anul 2016 au fost valorificați aproximativ 37%. Resursele financiare pe care le gestionează Agenția s-au diminuat semnificativ, pentru că s-a redus și asistența din exterior odată ce prioritățile acestui sector au căpătat un rol secundar

– În sectoarele eficienței energetice și a energiei regenerabile au fost adoptate legi care transpun actele europene în aceste sectoare. Cum decurge elaborarea cadrului normativ secundar?

- În domeniul eficienței energetice, cadrul legal primar a fost adoptat, majoritatea actelor europene fiind transpuse în legislația națională. Privitor la cadrul normativ-secundar, sunt restanțe la partea legată de eficiența energetică a clădirilor. În mod special, nu au fost duse până la capăt lucrurile referitoare la evaluarea performanței energetice și etiche-

tearea energetică a clădirilor. De asemenea, sunt probleme în privința planurilor locale de acțiuni referitoare la eficiența energetică. În prezent, doar opt raioane din 32 au elaborat și aprobat planuri locale de acțiuni în domeniul eficienței energetice.

– Cum stau lucrurile în domeniul energiei regenerabile?

- În ceea ce privește energia regenerabilă, lucrurile sunt un pic diferite. Avem transpusă Directiva europeană privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile. Însă elaborarea cadrului legal secundar șchiopătează. Trebuie de menționat că în acest sector s-a venit cu o nouă abordare de a achiziționa energia regenerabilă prin tender. Până anul trecut, vechea lege acorda investitorului dreptul să investească și să construiască un parc fotovoltaic sau eolian, să elaboreze proiectul, să obțină tariful de la ANRE și, ulterior, să realizeze proiectul. Legea nouă, intrată în vigoare în anul 2018, schimbă abordarea îndrituind Guvernul să scoată la licitație o anumită capacitate în baza căruia se construiesc capacitățile comandate de executiv. După ce se lansează licitația, deja companiile vin și propun tariful de vânzare în rețea pentru un kWh de energie generată. Cine va propune cel mai mic tarif, acelea va câștiga licitația.

– Republica Moldova depășește cota convenită cu CCE pentru ponderea energiei regenerabile în consumul energetic. Cu toate acestea, există anumite probleme. În ce constau ele?

- Republica Moldova trebuia să asigure 20% din energia regenerabilă din totalul energiei consumat. S-a convenit cu CEE, în cele din urmă, o cotă de 17%. Într-un studiu elaborat în parteneriat cu Biroul Național de Statistică s-a demonstrat că la noi, practic, ponderea consumului de biomasă, preponderent lemne de foc, este mai mare decât era anterior în datele statistice și, în consecință, noi o depășim cota de 17% din energie regenerabilă în consumul energetic. Cu toate că există mai multe semne de întrebare, cota de 20% de energie regenerabilă asumată până în 2020, Republica Moldova o depășește. Cotele acestea urmează a fi raportate, dar ele nu mai sunt atât de relevante pentru obiectivele care urmează a fi stabilite pentru anul 2030.

– Cum stăm la capitolul eficiența energetică pentru a realiza obiectivele propuse?

- Vorbind de eficiența energetică, există niște cote pentru clădiri. Spre exemplu, 10% din clădirile publice să fie renovate. Mai sunt niște obiective de genul că începând cu 2021

toate clădirile noi construite să fie de tip *nearly zero-energy*, adică se aprovizionează singure cu energia pe care o consumă. Obiectivele sunt în strânsă legătură cu evaluarea performanței energetice a clădirilor. Aceste obiective sunt realizabile, dar nu în termenii stabiliți acum.

– Există interes pentru piața moldovenească de energie regenerabilă?

- Interes există pentru că piața moldovenească, dacă să ne uităm în regiune, are un potențial destul de mare, care încă nu a fost exploatat suficient. De exemplu, pe piața energiei regenerabile din România sunt foarte multe parcuri eoliene. De asemenea, în Ucraina sunt foarte multe instalații eoliene și fotovoltaice. În Republica Moldova a existat un anumit control asupra domeniului și s-a ter-

” Structura consumului de energie în Republica Moldova este dominată de gazele naturale. Respectiv, diminuarea ponderii acestei resurse în balanța energetică, inclusiv prin sursele de energie regenerabilă, ar trebui să fie o prioritate.

giversat deschiderea pieței. Din cauza lipsei de previzibilitate politică s-a întârziat foarte mult dezvoltarea și valorificarea surselor de energie regenerabile (SER). Trebuie să luăm în considerare și aspectul social. Orice investiție făcută trebuie inclusă în tarif. Din acest punct de vedere, există reticente. Energia electrică din SER este mai scumpă, ceea ce automat va determina creșterea tarifului la energia electrică pentru consumatorii finali.

– Ce alte impedimente există în dezvoltarea sectoarelor eficienței energetice și a energiei regenerabile?

- Republica Moldova este o piață unde potențialul de dezvoltare a energiei regenerabile încă nu a fost valorificat. Totuși, din cauza instabilității politice din ultimii ani, investitorii au ezitat să facă investiții mari în acest sector. Ce ține de eficiența energetică, aici sunt mai multe aspecte care trebuie discutate. În primul rând, proiectele de eficiență energetică în Republica Moldova doar se numesc așa, dar au un caracter preponderent de renovare și reconstrucție, fiindcă starea clădirilor publice, mă refer la școli, grădinițe, spitale etc., este

dezastruoasă în cele mai multe cazuri. De aceea, componenta de eficiență energetică este practic 50% din toată investiția care trebuie realizată într-o clădire – acoperiș, geamuri etc.

În al doilea rând, eficiența energetică nu este o problemă prioritară pentru că tarifele la energie în Republica Moldova nu sunt atât de mari, dacă facem o comparație cu alte țări. Prețurile la energie nu bat atât de tare la buznar și, respectiv, nici sectorul industrial, nici sectorul public, nici cel rezidențial, nu sunt constrânse să investească în economisirea energiei, deoarece consecințele investiții în eficiența energetică nu sunt atât de mari și nu au impactul pe care l-ar avea într-o țară, unde tariful este de două ori mai mare la energia termică sau la cea electrică. Respectiv, raportându-ne la tarifele actuale, proiectele investiționale în domeniul eficienței energetice nu sunt atractive din cauza perioadei îndelungate de recuperare a investiției. Pe de altă parte, fenomenul sărăciei energetice este destul de pronunțat, iar cei afectați nu au capacitate de a investi în măsurile de eficiență energetică.

– Ce ar putea face în acest caz Guvernul?

- Guvernul are un rol important în asigurarea funcționalității diverselor mecanisme și instrumente în ceea ce privește promovarea energiei regenerabile și a eficienței energetice. Structura consumului de energie în Republica Moldova este dominată de gazele naturale. Respectiv, diminuarea ponderii acestei resurse în balanța energetică, inclusiv prin sursele de energie regenerabilă, ar trebui să fie o prioritate. Pentru pătura socială afectată de fenomenul sărăciei energetice sunt necesare programe de sprijin în vederea implementării măsurilor de eficiență energetică. De exemplu, anual din bugetul municipiului Chișinău se alocă mijloace financiare sub formă de compensații pentru energie care depășesc suma de 70 mln. lei. Dacă aceste resurse financiare ar fi fost valorificate pentru implementarea măsurilor de eficiență energetică pe parcursul a 10 ani, era să fie soluționată problema dată și, respectiv, acești bani puteau fi utilizați în alte scopuri. Astfel o familie ar putea beneficia o singură dată de ajutor financiar în sumă de 20 mii lei pentru măsuri de eficiență energetică, iar ulterior factura se va reduce cu până la 40% și familia dată nu va mai avea nevoie de compensații la energie.

Sursa: [Buletin informativ Nr.15, 2019: Buletin informativ: Energia regenerabilă în Republica Moldova, ce apare în cadrul proiectului „Fact Checking of the Association Agreement Implementation” susținut financiar de Ambasada Regatului Țărilor de Jos](#)

Masă rotundă pentru comunitatea din Călărași privind soluțiile de optimizare a consumului de energie

Cum putem reduce consumul de energie în comunitate, dar și acasă? Cum sunt implementate măsurile de eficiență energetică în contextul Acordului de Asociere și care sunt principalele provocări în vederea respectării standardelor de eficiență energetică? Acestea sunt câteva dintre subiectele mesei rotunde „Soluții practice pentru autoritățile publice locale și cetățeni privind reducerea consumului de energie”, desfășurată pe 20 februarie curent. Evenimentul a fost organizat de IDIS „Viitorul” în cadrul proiectului „Eficientizarea iluminatului public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor”. Proiectul este implementat de autoritatea publică locală din orașul Călărași, în colaborare cu IDIS „Viitorul”, cu sprijinul financiar al Uniunii Europene (UE).

„La nivel local se fac anumite măsuri de eficiență energetică, dar pe lângă iluminare stradală, să putem economisi banii care se investesc; să fie încălzite clădirile, dar să putem economisi costurile pentru menținerea căldura. Care sunt modalitățile de economisire a energiei și ce ar trebui de făcut la nivel local, dar și la nivelul gospodăriile casnice sunt subiectele discutate și sperăm să fie binevenite și să fie aplicate în practică”, a spus managerul proiectului, Liubomir Chiriac.

Discuțiile mesei rotunde au abordat conceptul de eficiență energetică în sectorul public în contextul implementării Acordului de Asociere; cât și bunele practici privind reducerea consumului de energie în instituții publice și sectorul privat. Evenimentul, care a adunat specialiști din administrația publică, reprezentanți ai instituțiilor publice din raionul Călărași și societății civile.

Sectoarele eficienței energetice sunt considerate prioritare de Comunitatea Energetică Europeană (CEE), iar statele membre ale CEE și-au asumat mai multe angajamente care urmau a fi atinse până în anul 2020. Este vorba de reducerea consumului anual de energie cu 20 %, o pondere a energiei regenerabile de 17% din consumul total de energie și de 10% din cel al energiei electrice. De asemenea, se prevede o reducere cu 25% a emiselor de CO₂ și altele.

„Domeniul eficienței energetice cunoaște un progres evident în ultimii ani însă există dificultăți în asimilarea resurselor financiare disponibile. Odată cu semnarea Acordului de Asociere cu UE Republica Moldova are șansă să reformeze sectorul energetic al țării noastre în conformita-

te cu acquis-ul european. Pentru asta, instituțiile responsabile din domeniu trebuie să dea dovadă de mai multă consecvență în implementarea reformelor”, spune Ion Muntean, expert în energetică de la IDIS „Viitorul”.

Potrivit lui, principalele provocări în vederea respectării standardelor de eficiență energetică în contextul Acordului de Asociere sunt angajamentele politice formale, cadrul legislativ deficitar, amploarea sărăciei energetice, datoriile mari acumulate de sectorul termoelectric, nivelul scăzut al eficienței energetice și al utilizării surselor regenerabile, insuficiența capacităților de generare a energiei electrice, dar și cota ridicată a pierderilor în sectorul de gaze naturale electroenergetic și cel termic.

Eficiența energetică înseamnă modalitățile prin care putem reduce consumul de energie fără să ne diminuăm confortul cetățenilor. În acest sens, participanții au aflat de la managerul proiectului, Liubomir Chiriac, cele mai bune exemple și soluții pentru reducerea consumului de energie în sectorul privat și în instituțiile publice.

„Viața modernă nu poate fi concepută fără energie electrică, de aceea este recomandat să găsim soluții de economisire. În cadrul evenimentului am prezentat câteva metode prin care oricine își poate reduce semnificativ costurile pentru energie electrică și în același timp protejează mediul înconjurător. Este ușor să economisești energie și bani dacă ești atent la câteva trucuri și reușești să le respecti”. Printre aceste sfaturi se numără utilizarea aparatelor electrice moderne și eficiente energetic; scoaterea din

priză a aparatele electronice și electrocasnice în momentul în care nu le folosești; eficientizează spălarea rufelor la mașină; izolarea locuinței; utilizarea becurilor fluorescente în locul celor incandescente, achiziționarea electrocasnicelor de clasa A și alte metode.

„Astfel de sfaturi practice te informează cum să economisești inteligent, fiind și cel mai ușor de implementat. Sfaturile de reducere a consumului de energie sunt ușor de memorizat și aplicat, distrugând unele clișee greșite pe care le cunoaște”, zice Mariana Iurcu, cetățean activ al orașului Călărași și muzeograf la Muzeul de Istorie și Etnografie din orașul Călărași.

La rândul său, consilierul orașenesc Victor Ambroci a adăugat: *„Această masă rotundă, alături de celelalte evenimente organizate în cadrul acestui proiect a adus idei și soluții practice în domeniul eficienței energetice, nu doar pentru APL-uri, dar și pentru cetățeanul simplu. Experții au prezentat instrumentele pentru analiză și monitorizare a consumului de energie, dar și unele soluții practice pentru a economisi resursele energetice. Sunt sigur că dacă fiecare cetățean, comunitate sau țară ar iniția cât mai multe campanii de informare privind necesitatea economisirii resurselor energetice, am contribui la protejarea mediului înconjurător pentru următoarele generații. Doar împreună putem salva planeta”.*

Masa rotundă a avut loc în cadrul proiectului „Eficientizarea iluminatului public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor”, implementat de Primăria orașului Călărași, în parteneriat cu IDIS „Viitorul”. Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană prin intermediul programului UE „Convenția primarilor - proiecte demonstrative” (CoM-DeP). [Proiectul de eficiență energetică în orașul Călărași](#) presupune instalarea unei rețele de iluminat de 21 de kilometri și iluminarea arhitecturală a două clădiri publice. Ca rezultat, proiectul va asigura o economie reală de 6 500 euro/an, va permite reducerea emisiilor de CO₂ și a costurilor de întreținere și exploatare.

Soluții de monitorizare a consumului de energie pentru precizie și eficiență energetică

Analiza și monitorizarea energiei contribuie la estimarea corectă a consumului de energie, identifică și reduce risipa de energie. Aplicabile la nivel de organizații sau comunități, instrumentele de monitorizare a managementului energetic sunt niște soluții moderne care susțin creșterea economiei și stimularea securității energetice. Este concluzia la care au ajuns participanții la instruirea „Metode și instrumente pentru analiza și monitorizarea consumului de energie”, care a avut loc pe 14 februarie curent în orașul Călărași.

Evenimentul, care a adunat specialiști din administrația publică, aleși locali și experți în domeniul energetic a fost desfășurat în cadrul proiectului „Eficientizarea iluminatului public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor”. Proiectul este implementat de autoritatea publică locală din orașul Călărași, în colaborare cu IDIS „Viitorul”, cu sprijinul financiar al Uniunii Europene (UE).

În cadrul instruirii, experții Ion Muntean (IDIS „Viitorul”), Simion Berzoi (Green City Lab) și

Vitalie Mița de la „Termoelectrica” au prezentat principalele instrumente de analiză și monitorizare a consumului de energie, și în mod special sistemul informațional de management al energiei. De asemenea, ei au relatat și o serie de exemple practice din domeniu.

„În cadrul proiectului implementat la Călărași echipa noastră pune un accent special pe transmiterea cunoștințelor și promovarea bunelor practici privind eficientizarea energiei

la nivel local. Seminarul de astăzi are o semnificație aparte în acest sens. Cei prezenți la instruire au aflat cum trebuie să organizeze în comunități procesul de eficientizare a energiei și să economisească resurse financiare importante. Iar experții, la rândul său, au venit cu recomandări concrete și modele de bune practici care ar putea fi preluate și aplicate la nivel local de către autorități”, a declarat managerul proiectului, Liubomir Chiriac, la deschiderea evenimentului.

Măsurarea și monitorizarea energiei contribuie la estimarea corectă a consumului de energie. În așa mod pot fi controlate și estimate cu mai multă precizie costurile pentru energie și în acest mod există posibilitatea de a identifica și reduce risipa de energie. Pentru a reduce în mod eficient consumul de energie, este necesară identificarea factorilor ce au impact asupra utilizării energiei și implementarea măsurilor pentru reducerea risipei de energie. Monitorizarea și raportarea sunt un proces continuu și, o dată stabilit, va fi ușor și rapid de gestionat.

„Cea mai ieftină măsură de eficiență energetică este urmărirea consumurilor de resurse. În acest sens, în ajutor ne vin indicatorii de performanță energetică, care arată nivelul de dezvoltare a analizei energetice. Ca recomandări pentru monitorizarea corectă a consumului de energie pot menționa colectarea sistematică și calitativă a datelor de consum a energiei, stabilirea responsabilităților de analiză energetică. Discutarea în echipă a rezultatelor analizei energetice și nu în ultimul rând, întreprinderea acțiunilor de eficientizare a consumurilor”, a subliniat managerul energetic Vitalie Mîța.

Un instrument de bază ce sprijină sistemul de management energetic în clădirile publice și comerciale este și sistemul informațional de management energetic (EMIS).

” Cea mai ieftină măsură de eficiență energetică este urmărirea consumurilor de resurse. În acest sens, în ajutor ne vin indicatorii de performanță energetică, care arată nivelul de dezvoltare a analizei energetice.

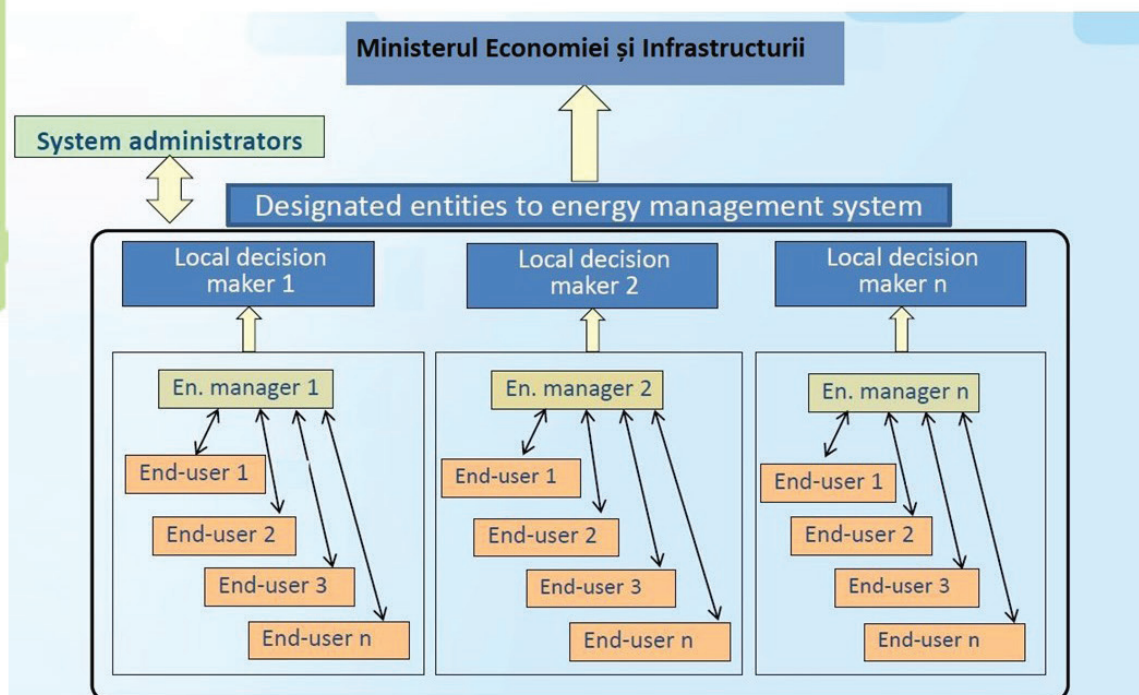
„EMIS ne permite să cunoaștem consumul real de energie și costurile respective, permite identificarea problemelor acute, cum ar fi consumul excesiv de energie, oferă o bază de date pentru a solicita finanțare din diferite surse și posibilitate de a monitoriza contracte de performanță energetică”, a spus Simion Berzoi, specialist în dezvoltarea afacerilor, PNUD Moldova, laboratorul Green City.

Potrivit lui Simion Berzoi, EMIS permite monitorizarea continuă, de la distanță, a consumului de apă, precum și de energie electrică și termică. Sistemul inteligent generează alerte în cazul consumurilor peste normă de resurse energetice și permite intervenția rapidă în caz de avarii sau de consum fraudulos de energie. EMIS dezvoltă de asemenea rapoarte statistice despre consumul real de energie pe perioade concrete. EMIS a fost dezvoltat

și lansat de PNUD în Croația în 2006 și este replicat în prezent în peste 13.000 de clădiri publice. Ulterior, modelul EMIS a fost replicat și în Bosnia, Herțegovina, Serbia. În Republica Moldova, sistemul va fi dezvoltat cu suportul PNUD Moldova în cadrul Proiectului „Orașe verzi durabile pentru Moldova”. Pentru început, EMIS va fi lansat într-un număr restrâns de instituții cu menire socială din Chișinău: școli, grădinițe, spitale, pentru ca ulterior să fie extins la nivel urban.

La rândul lor, participanții de la instruire au apreciat prezentările expuse drept utile pentru utilizarea eficientă a consumului de energie și monitorizare permanentă.

Seminarul de instruire a avut loc în cadrul proiectului „Eficientizarea iluminatului public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor”, implementat de Primăria orașului Călărași, în parteneriat cu IDIS „Viitorul”. Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană prin intermediul programului UE „Convenția primarilor - proiecte demonstraționale” (CoM-DeP). [Proiectul de eficiență energetică în orașul Călărași](#) presupune instalarea unei rețele de iluminat de 21 de kilometri și iluminarea arhitecturală a două clădiri publice. Ca rezultat, proiectul va asigura o economie reală de 6 500 euro/an, va permite reducerea emisiilor de CO2 și a costurilor de întreținere și exploatare.

Reprezentanții autorităților locale din raionul Călărași, instruiți în domeniul achizițiilor publice eficiente energetic

De ce trebuie respectate cerințele de calitate pentru sistemul de iluminat public stradal? Care sunt criteriile de eficiență energetică în procesul de achiziții publice sau cum se evaluează prețul ofertei sunt doar câteva din subiectele instruirii „Criterii de eficiență în procesul de achiziții publice”, care a avut loc pe 7 februarie, în orașul Călărași.

Evenimentul, care a adunat specialiști din administrația publică, aleși locali și experți în domeniul energetic a fost desfășurat în cadrul proiectului „Eficientizarea iluminatului public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor”. Proiectul este implementat de autoritatea publică locală din orașul Călărași, în colaborare cu IDIS „Viitorul”, cu sprijinul financiar al Uniunii Europene (UE).

În cadrul instruirii, experții Valerian Colun de la Agenția pentru Eficiență Energetică și șeful adjunct al Direcției juridice din cadrul Agenției

Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor, Gheorghe Ghidora au vorbit despre cerințele minime de calitate pentru sistemele de iluminat public și criteriile de atribuire a contractelor în procesul de achiziții publice.

Un sistem de iluminat modern trebuie să asigure un pachet de cerințe care determină calitatea și confortul participanților la trafic, parametrii fiziologici; de siguranță a circulației; de norme luminotehnice; de utilizare eficientă a energiei electrice; de diminuare a volumului investițiilor și de reducere a costului de întreținere. Această clasificare depinde însă și de infrastructura localității unde este instalat sistemul de iluminat public stradal, lucru determinat statutul politic, potențialul economic, intelectual, social, densitatea populației și a spațiilor de locuit al urbei.

„Pentru o eficiență energetică ridicată o atenție deosebită trebuie atrasă corporurilor de iluminat. Acestea ar trebui să aibă o garanție de

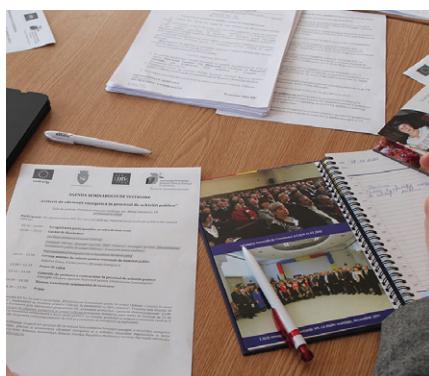
minim cinci ani, un randament de cel puțin 75%, o durată de viață de minim 50 000 ore cu asigurarea a minim 70% din fluxul luminos inițial, să fie echipate cu surse de tip LED, având temperatura de culoare cuprinsă între 4000K-5000K și să funcționeze la temperaturi până la +40 grade Celsius. Aceste cerințe, dar și altele cu privire la iluminatul public trebuie asigurate, în mod obligatoriu, în corespundere cu actele normative în vigoare față de sistemele de iluminat”, recomandă Valerian Colun, expert în domeniul eficienței energetice și valorificării surselor de energie regenerabilă la Agenția pentru Eficiență Energetică.

În același timp, participanți au aflat că organizarea corectă a procesului de achiziții publice asigură un iluminat public eficient. Astfel, criteriile de eficiență energetică în achizițiile publice fac referință la specificațiile tehnice, criteriile de calificare și selecție, criteriile de atribuire a contractelor și nu în ultimul rând, clauzele de executare a contractului de achiziție.

”

Pentru mine este important să aflu experiența altor primari și mă bucur că am putut comunica și cu specialiști în domeniu. La achizițiile pe care le vom organiza vom atrage atenția nu doar la prețul cel mai mic, dar și la raportul cost-calitate.

atenția nu doar la prețul cel mai mic, dar și la raportul cost-calitate”, povestește Ludmila Burghilea, primar al comunei Tuzara.

„Subiectul mi s-a părut unul interesant și util, deoarece reprezentanții administrației publice locale nu au încă experiență suficientă de organizare a procesului de achiziții publice conform criteriilor internaționale”, e de părere Eugen Tihonov, șeful Direcției economie de la Consiliul raional Călărași.

„Printre cele mai importante criterii de achiziții publice care trebuie luate în considerare este experiența, adică deținerea unei calificări profesionale adecvate în domeniul ingineriei iluminatului, respectarea standardelor de protecție a mediului, eficacitate corpurilor de iluminat, cel mai bun raport preț-calitate și toate costurile care vor fi suportate pe durata de viață a produsului. În același timp, pe parcursul evaluării autoritatea contractantă poate solicita explicații, justificări ale prețului, inclusiv solicita înlocuirea unui subcontractant, iar autoritatea contractantă are dreptul să considere oferta conformă dacă aceasta conține abateri neînsemnate de la prevederile documentației de atribuire, erori sau omiteri ce pot fi înlăturate fără a afecta esența ei”, spune Gheorghe Ghidora de la Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor.

Potrivit lui, principalul impact asupra mediului al iluminatului stradal și al semnalizatoarelor rutiere constă în consumul energetic în

timpul funcționării acestora, precum și emisiile asociate de gaze cu efect de seră. Alte impacturi asupra mediului pot rezulta din utilizarea anumitor substanțe, de exemplu, poluarea cu mercur și poluarea luminoasă, în funcție de locația sistemului de iluminat. Prin urmare, criteriile de bază se axează pe consumul energetic, în special pe eficacitatea lămpii și eficiența balasturilor pentru iluminatul stradal.

La rândul său, participanții au apreciat drept utile informațiile obținute în cadrul instruirii, menționând că vor aplica cunoștințele în localitățile lor, dar și în activitatea pe care o desfășoară.

„Sunt la primul mandat de primar și la fel prima oară la un seminar pe subiectul achizițiilor publice. Pentru mine este important să aflu experiența altor primari și mă bucur că am putut comunica și cu specialiști în domeniu. La achizițiile pe care le vom organiza vom atrage

La rândul său, Diana Jumbei de la Incubatorul de Afaceri Călărași a adăugat: „Am apreciat mult faptul că experții de la seminar au prezentat detaliat criteriile trebuie să le urmărim în procesul de achiziții publice și ceea ce am aflat nou este că deja prețul mic nu este un punct forte, ci în special calitatea lucrărilor”.

Seminarul de instruire a avut loc în cadrul proiectului „Eficientizarea iluminatului public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor”, implementat de Primăria orașului Călărași, în parteneriat cu IDIS „Viitorul”. Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană prin intermediul programului UE „Convenția primarilor - proiecte demonstrative” (CoM-DeP). [Proiectul de eficiență energetică în orașul Călărași](#) presupune instalarea unei rețele de iluminat de 21 de kilometri și iluminarea arhitecturală a două clădiri publice. Ca rezultat, proiectul va asigura o economie reală de 6 500 euro/an, va permite reducerea emisiilor de CO2 și a costurilor de întreținere și exploatare.

EVENIMENTELE LUNII MARTIE 2020

5 MARTIE: Ziua internațională a eficienței energetice.

Această zi a fost instituită în anul 1998, cu scopul de a contribui la conștientizarea necesității de a atenua consecințele schimbărilor climatice. Marcarea Zilei internaționale a eficienței energetice reprezintă o oportunitate de a aduce în discuție eficiența energetică care prezintă beneficii multiple pentru operatorii economici și consumatorii de energie și constituie un pilon central al economiei, fiind necesară responsabilizarea factorilor decizionali privind politicile și măsurile active pentru creșterea eficienței energetice, în vederea atingerii Țintelor naționale în domeniu.

6 MARTIE: Masa rotundă „Ce trebuie să știe cetățenii despre legislația privind eficiența energetică?”

Evenimentul va avea loc în sala de ședințe a Primăriei orașului Călărași, str. Mihai Eminescu 19, începând cu ora 10.00

20 MARTIE: Masa rotundă „Rolul tinerilor în utilizarea eficientă a energiei și reducerea emisiilor de CO2”

Evenimentul va avea loc în sala de ședințe a Primăriei orașului Călărași, str. Mihai Eminescu 19, începând cu ora 10.00

23 MARTIE: Sedința de informare cu privire la licitația publică de achiziționare a lucrărilor de modernizare a iluminatului public stradal din orașul Călărași în cadrul proiectului „Eficientizarea iluminatului public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor”

Ofertanții vor avea ocazia să cunoască situația iluminatului public stradal din orașul Călărași la fața locului și să adreseze întrebări către echipa de implementare a proiectului. Sedința va avea loc în sala de ședințe a Primăriei orașului Călărași, str. Mihai Eminescu 19.

25-28 MARTIE: Expoziția MoldEnergy 2020; expoziția internațională specializată de tehnologii de conservare a energiei, instalații termice și de alimentare cu gaze, echipamente de condiționare a aerului, ediția a XXIV-a.

MoldEnergy este unicul proiect expozițional în Moldova a cărei tematică principală se axează pe echipamente electrice, termice și electrotehnice, precum și pe tehnologii de conservare a energiei. Expoziția este organizată la Centrul expozițional Moldexpo, cu susținerea oficială a Ministerului Economiei și Infrastructurii al Republicii Moldova.

Finanțat de Uniunea Europeană în cadrul inițiativei EU4Energy

Inițiativa EU4Energy acoperă tot sprijinul UE ce vizează îmbunătățirea furnizării energiei, a securității energetice și conectivității, precum și promovarea eficienței energetice și a utilizării resurselor regenerabile în țările Parteneriatului Estic: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Republica Moldova și Ucraina. UE oferă acest sprijin prin intermediul finanțării proiectelor și programelor care contribuie la reformarea piețelor energetice și la reducerea dependenței și consumului național de energie. Pe termen mai lung, aceasta face furnizarea de energie mai fiabilă, transparentă și accesibilă, reducând astfel deficitul energetic și facturile la energie atât pentru cetățeni, cât și pentru sectorul privat. Mai multă informație pe: www.EU4Energy.eu.